

Arkivsaksnr.:
2017/11775

Dokumentdato:
17.11.2023

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
98/23

Møtedato:
30.11.2023

Justering av valgreglementet ved Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 90/18 Forslag til valgreglement](#)
- [Styresak 38/21 Vekting av stemmene ved valg av dekan og instituttleder - justering av valgreglementet](#)
- [Valgreglementet for Universitetet i Bergen](#)
- [Universitets- og høyskoleloven § 10-2 \(4\)](#)

Saken gjelder:

Det er universitetsstyret som bestemmer UiBs interne organisering og lager utfyllende bestemmelser for regler om gjennomføring av valgene, jf. Uhl §§ [9-2, \(4\)](#) og [9-4 \(10\)](#).

I denne saken blir det lagt fram forslag til endringer av valgreglementet ved UiB. Behovet begrunnes både i at universitets- og høyskolelovens bestemmelser om vekting ved rektorvalg er endret, men springer også ut av behov for justering som følge av erfaringer fra gjennomføring av valgene ved UiB.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret vedtar foreslåtte endringer i valgreglementet.

Tore Tungodden
universitetsdirektør

17.11.2023/Arne R. Ramslien

Vedlegg:

1. Saksframstilling:
2. Forslag til endringer i valgreglementet
3. Høringsinnspill

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
98/23

Møtedato:
30.11.2023

Arkivsaksnr.:
2017/11775

Justering av valgreglementet ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Universitets- og høyskoleloven har bestemmelser om valg til universitetsstyret og i § 9-4 (10) står det at styret selv fastsetter nærmere regler om valgene. Det er videre universitetsstyret selv som fastsetter virksomhetens interne organisering på alle nivåer (§ 9-2, (4)).

Universitetsstyret har vedtatt regler for styringsorganene ved fakultetene og instituttene. Valg av medlemmer til UiBs styrende organer er regulert i valgreglementet for UiB. Dette ble vedtatt høsten 2018 og sist endret i styresak 38/21 i møte 11.3.2021.

Universitets- og høyskolelovens § 10-2 (4), som regulerer valg av rektor er nå endret slik at alle ansattstemmene skal vektas likt. På dette punktet er det derfor nødvendig å oppdatere valgreglementet slik at det er i overensstemmelse med loven. Erfaringer fra gjennomføringen av valg under gjeldende reglement danner også grunnlaget for at det legges fram enkelte andre forslag til justeringer.

Det har vært gjennomført en intern høringsprosess ved UiB og det har kommet høringsinnspill fra samtlige fakulteter og Studentparlamentet.

Nedenfor gjøres det rede for forslaget til endringer, høringsinnspillene og universitetsdirektørens vurdering med forslag.

Vekting av stemmene ved rektorvalg

Det følger nå av universitets- og høyskoleloven at ansatte skal vektas som én gruppe ved valg av rektor. Tidligere skulle stemmene til vitenskapelig ansatte vektas mellom 51 – 71 %, teknisk/administrativ ansatte mellom 5-25 % og studentene mellom 15-30 %. I gjeldende valgreglementet er vitenskapelig ansattes vekt 51 %, teknisk og administrativt ansatte 24 % og studentene 25 %. Loven åpner nå for at ansattstemmene skal vektas mellom 70-75 % og stemmene til studentene mellom 25-30 %.

I styresak 118/20 bestemte universitetsstyret at når det velges dekan ved UiB skal stemmene til de ansatte vektas 75 % og studentene 25 %¹.

Universitetsledelsen foreslår at rektorvalget vektas på samme måte som ved dekanvalg og at ansattstemmene derfor skal vektas 75% og studentene 25 %. Den totale vekten til ansatte foreslås å være på samme nivå som summen vekten til ansatte i gjeldende valgreglement.

¹ [Valgreglementet § 22-2, nr. 4](#)

Høringsinnspill

Alle høringsinnspillene fra fakultetene slutter seg til forslaget om at vekten mellom henholdsvis ansatte og studenter skal være på 75/25. Studentparlamentet foreslår at studentens skal vektes 30 % og ansatte 70 %.

Universitetsdirektørens forslag

Universitetsdirektøren foreslår at ansatte skal vektes 75 % og studentene 25 % som er en videreføring av summen av vekten ansatte har i dagens reglement og som også er vekten ansatte har ved dekanvalg.

Ny § 17-3, nr. 1:

Stemmene skal telles særskilt for følgende to grupper og gis slik vekt:

Ansatte 75 %

Studenter 25 %

Nominasjonskomiteer

Nominasjonskomiteer skal opprettes dersom det ved forslagsfristen til et valg ved UiB ikke er kommet inn tilstrekkelig antall forslag på kandidater, eller tilstrekkelig antall forslag på kandidater av begge kjønn. Det skal oppnevnes én komite for valg til hvert styringsorgan og dekan. Valgreglementet inneholder ingen bestemmelser om at det skal være nominasjonskomiteer ved valg av instituttleder. Videre går det fram at nominasjonskomiteen **skal** bestå av representanter for alle stemmerettsgruppene.

I forslaget som ble sendt på høring ble kravet om at alle stemmegruppene skal være representert i nominasjonskomiteen moderert og det ble foreslått at det også skal kunne opprettes en nominasjonskomite ved valg av instituttleder.

Høringsinnspill

Det kom ingen motforestillinger for forslaget, verken til lemping på kravet til sammensetting av nominasjonskomiteene, eller at det også skal gjelde for valg av instituttledere. Det humanistiske fakultet mente likevel at det bør tilstrebes at alle gruppene er representert i nominasjonskomiteen og foreslår derfor at det skal stå *bør* og istedenfor *kan*.

Universitetsdirektørens forslag

Universitetsdirektøren har ingen motforestillinger mot at ordlyden endres fra *kan* til *bør*. Det innebærer i alle tilfeller at det ikke er et absolutt krav om at alle velgergruppene er representert i nominasjonskomiteene, men at det er å foretrekke. Det er spesielt viktig i de årene hvor hele styringsorganet står på valg og noe mindre viktig når det kun skal velges en midlertidig vitenskapelig ansatt. Da vil det være viktig at gruppe B og A har medlemmer i nominasjonskomiteen.

Ny § 4-1

Det skal oppnevnes én nominasjonskomite for valg til hvert styringsorgan, dekan og instituttleder.

Ny § 4-3:

Nominasjonskomiteen bør bestå av representanter for alle stemmerettsgruppene. Komiteen velger selv sin leder og organiserer seg selv.

Stemmerett for studenter

I gjeldende reglement står det i § 6-2, nr. 1 at «Studenter med studierett har stemmerett ved Universitetet i Bergen».

Formålet med bestemmelsen er at aktive studenter skal kunne delta i universitetsdemokratiet, stemme ved valg og stille til valg. Begrepet studierett er likevel et begrep som også omfatter studenter som ikke er aktive studenter. Det foreslås derfor å endre vilkåret fra «studierett» til «semesterregistrert». Dette sikrer i større grad ivaretagelse av hensynet om at kun aktive studenter har stemmerett.

Høringsinnspill

Samtlige innspill støtter forslaget.

Universitetsdirektørens forslag

Studentparlamentet knytter sin støtte til forslaget til et innspill om å at også studenter i permisjon på valgtidspunktet skal kunne stille til valg så lenge de kan fungere i vervet i minst $\frac{3}{4}$ av valgperioden. Dette tilsvarer bestemmelsen som gjelder for ansatte. Universitetsdirektøren mener at alle velgergrupper skal ha samme muligheter til å stille til valg og vil derfor foreslå at dette tas inn i reglementet.

Ny § 6-2, nr. 2:

Studenter som er semesterregistrert ved Universitetet i Bergen har stemmerett

Ny § 8-1, nr. 3

Den som på valgtidspunktet har permisjon fra sin stilling eller sitt studie er likevel valgbar dersom det kan forventes at vedkommende vil kunne fungere i vervet minimum $\frac{3}{4}$ av valgperioden.

Fratreden for valgte ledere

Prorektors fratreden

Rektor og prorektor velges under ett som par, jf. valgreglementet § 17-2, nr. 1. Dersom rektor fratrer skal det holdes nyvalg av rektor og prorektor. Reglementet inneholder ingen bestemmelser om hvordan en prorektor som fratrer skal erstattes. I lys av bestemmelsen om at rektor og prorektor velges som par og er innvalgt på felles valgplattform er det naturlig at rektor gis en sentral rolle når ny prorektor skal velges. Det foreslås derfor å legge til en bestemmelse som ivaretar dette hensynet, samtidig som valget gis demokratisk legitimitet.

Universitetsstyret er bredt sammensatt og har medlemmer som er valgt fra ulike grupper ved universitetet, i tillegg til de eksterne medlemmene. Det foreslås derfor at universitetsstyret

velger ny prorektor etter forslag fra rektor. Rektor deltar da ikke i voteringen. I forslaget som ble sendt på høring var det foreslått at dersom rektors kandidat ikke får to tredelers flertall skulle det gjennomføres valg både på rektor og prorektor.

Høringsinnspill

Flere av fakultetene som har kommentert forslaget støtter det med unntak av Det samfunnsvitenskapelige fakultet som synes det er problematisk at rektors posisjon skal være utsatt som følge av at prorektor trekker seg, uansett grunn. De mener at dersom rektors kandidat ikke får det nødvendige flertallet må rektor fremme en ny kandidat som styret stemmer til en kandidat er godkjent.

Universitetsdirektørens forslag

Alle høringsinnspillene støtter prinsippet om at rektor må ha avgjørende innflytelse på hvem som skal bli ny prorektor og at det derfor er rektor som skal foreslå en kandidat. De støtter også forslaget om at universitetsstyret velger ny prorektor og at det er en løsning som gir tilstrekkelig legitimitet samtidig som det er en pragmatisk løsning som det er enkelt å gjennomføre. Universitetsdirektøren mener argumentet om at det er uheldig at rektors posisjon knyttes direkte til prorektors fratreden har mye for seg. Rektor har demokratisk legitimitet og støtte gjennom å være valgt av universitetets ansatte og studenter. Universitetsdirektøren har vurdert høringsinnspillene og legger nå fram et forslag som innebærer at rektors posisjon ikke kan settes på spill ved at prorektor fratrer, uansett grunn. Universitetsdirektøren foreslår også prorektor velges ved alminnelig flertall, det vil si mer enn halvparten av stemmene. Forslaget som nå fremmes innebærer at dersom rektors kandidat ikke får nødvendig flertall må rektor fremme en ny kandidat som det stemmes over. Valgprosessen i universitetsstyret fortsetter til ny prorektor er valgt. Valget gjelder for resten av valgperioden.

Ny § 9-3 nr.2:

Fratrer prorektor i perioden velger universitetsstyret, etter forslag fra rektor prorektor for den gjenværende del av perioden. Rektor deltar ikke selv i denne stemmegivningen i styret. Dersom det ikke er flertall for rektors kandidat, starter prosessen etter denne bestemmelsen på nytt, til ny prorektor er valgt. Valget er gyldig når minst 2/3 av universitetsstyrets medlemmer har avgitt stemme, iberegnet blanke stemmer.

Dekan og prodekan fratreden

Dersom dekan **eller** prodekan fratrer mer enn ett år før funksjonsperioden er ute, skal det gjennomføres nyvalg. Det foreslås at denne bestemmelsen endres slik at det kun er dersom dekan fratrer at det skal holdes nyvalg både på dekan og prodekan. Det foreslås videre at bestemmelsen om prodekan fratreden gis samme utforming som forslaget om prorektors fratreden slik at det vil være fakultetsstyret som velger ny prodekan etter forslag fra dekan. Dersom dekan fratrer mindre enn ett år før funksjonsperioden er ute rykker prodekan opp som dekan. I en slik situasjon er det behov for å få på plass en ny prodekan. Etter någjeldende bestemmelse skal fakultetsstyret avgjøre om det skal være nyvalg på prodekan eller velges en annen ordning. Valgreglementet er ikke tydelig på hva en «annen ordning» kan være. For å gjøre det tydelig hvordan en ny prodekan skal velges foreslås det at dekanen foreslår ny prodekan, som velges av fakultetsstyret. Endringen vil bidra til at valgreglementet er forutsigbart, tydelig og enklere å bruke.

Høringsinnspill

Fakultetene som er kommentert forslaget støtter det, men Det samfunnsvitenskapelige fakultet mener det ikke kommer klart nok fram at reglene ved prodekans fratreden skal være/ er de samme som ved prorektors fratreden. Fakultetet mener, som ved valg av ny prorektor, at dekanens posisjon ikke skal være truet av at prodekan trekker seg, uansett grunn.

Universitetsdirektørens forslag

Universitetsdirektøren foreslår å tydeliggjøre at valgprosessen skal være lik både for valg av prorektor og prodekan. Universitetsdirektøren mener videre at de samme argumentene gjør seg gjeldende for valg av ny prodekan som for prorektor. Dette kommer til uttrykk i forslaget til ny § 9-3.

Ny § 9-3 nr. 3:

Fratrer dekan mer enn ett år før funksjonsperioden er ute, skal det gjennomføres nyvalg på dekan og prodekan. Fratrer dekan mindre enn ett år før funksjonsperioden er ute, rykker prodekan opp som dekan. Den nye dekanen foreslår ny prodekan som velges av fakultetsstyret. Dekanen deltar ikke selv i denne stemmegivningen i fakultetsstyret. Dersom det ikke flertall for dekanens kandidat, starter prosessen etter denne bestemmelsen på nytt, til ny prodekan er valgt. Valget er gyldig når minst 2/3 av fakultetsstyrets medlemmer har avgitt stemme, iberegnet blanke stemmer.

Valg av instituttleder

Ved Universitetet i Bergen avgjør fakultetsstyret om instituttleder skal velges eller ansettes. Instituttleders mandat er likt uavhengig av rekrutteringsmodell. I valgreglementet står det at instituttleder og stedfortreder kan velges som par. Det er ikke nærmere regulert hva prosedyren for utvelgelse av stedfortreder skal være dersom denne ikke velges sammen med instituttleder.

Det foreslås å forenkle bestemmelsen om valg av instituttleder ved at det kun er denne som skal velges. Instituttleder utpeker sin stedfortreder. Dette er ordningen som i mange tilfeller blir praktisert. Det er også slik stedfortreder for ansatte instituttledere blir utvalgt.

Universitetsdirektørens forslag

Ny § 25-1

Valgbar som instituttleder er fast ansatte i undervisnings- og forskerstilling ved instituttet.

Ny § 25-2, nr. 1 strykes og de øvrige nummerpunktene flyttes opp. Ny § 25-2. nr. 4 blir da:

Forslag til instituttleder må være underskrevet av minst tre ansatte eller studenter med stemmerett ved instituttet. Ingen kan skrive under på mer enn ett forslag.

Siste setning i ny § 25-1 nr. 7 slettes.

Instituttleders fratreden

Valgreglementet inneholder ingen bestemmelse om instituttleders fratreden. Siden det foreslås er stedfortreder utpekes av instituttleder foreslås det at dersom instituttleder fratrer skal det holdes nyvalg for å sikre den demokratiske legitimiteten til instituttleder.

Høringsinnspill

Universitetsdirektørens forslag

Ny § 9-3 nr. 4

Fratrer instituttleder skal det gjennomføres nyvalg etter reglene i kapittel 5.

Valgbarhet – språkkrav

Utgangspunktet i universitets- og høyskolelovens og i valgreglementet til UiB er at ansatte har stemmerett ved valg og er valgbar til tillitsverv. Universitetsstyret fastsetter nærmere regler om valg og kan avgjøre at visse stillinger ikke er valgbar til universitetsstyret. Dette er gjort i valgreglementets § 6-1 (Stemmerett for ansatte) og § 8-3 (avgrensning av valgbarhet). Unntaket fra valgbarhet må være saklig begrunnet.

Universitetsstyret har med hjemmel i uhl § 9-4 (10), jf. § 9-2 (4) satt et krav om at for å ha stemmerett og dermed være valgbar må tilknytningen til UiB være sterk. Det kreves derfor at ansatte må ha minst 50 % stilling ved UiB for å ha stemmerett. Det er ikke satt andre vilkår.

Med økt internasjonalisering og flere ansatte, primært i vitenskapelige stillinger, som ikke har norsk som sitt hoved- eller arbeidsspråk har spørsmålet om krav om språkkompetanse for å være valgbar blitt reist. Problemstillingen er også relevant for studenter som ikke behersker eller forstår norsk. Kunnskapsdepartementet har uttalt at det kan stilles språkkrav for å være valgbar, men at disse må være klargjort før valg gjennomføres². Diskriminering er ikke tillatt, men forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet mot å diskriminere når den har et saklig formål, er nødvendig for å oppnå formålet og ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles.

Styring og ledelse av universitetet skjer i en norsk forvaltningskontekst.

Administrasjonsspråket ved UiB er norsk og saksdokumenter skrives på norsk.

Universitetsledelsen mener derfor det ikke er urimelig om det stilles språkkrav for å være valgbar til styringsorganene ved UiB. Det vurderes som viktig for kvaliteten i diskusjonene i et styre at denne skjer på et språk som alle kan forstå og behersker på en god måte. Dersom diskusjonene skjer på engelsk vil det kunne være ufordelaktig for de som til daglig arbeider med norsk som arbeidsspråk. Det er videre ikke nødvendigvis slik at selv om man behersker engelsk i samtaler av faglig art innebærer det at man med samme letthet er komfortabel med engelsk som språk i en styrekontekst. Det er universitetsledelsens vurdering at det vil være nødvendig med omfattende tilrettelegging gjennom oversetting av saksdokumenter og muligens også simultanoversetting i et møte for at et styremedlem som ikke behersker eller forstår norsk skal kunne ivareta vervet på en god måte.

Det ble på denne bakgrunn sendt på høring et forslag om å innføre et språkkrav for å være valgbar for valg til universitetsstyret og fakultetsstyret, men hvor det ble bedt om særlig innspill på om dette også burde gjelde for valg til instituttrådene. Variasjonene i instituttrådenes arbeidsform, saksomfang og møtefrekvens er store ved UiB og det kan derfor være gode argumenter for at språkkravet ikke skal være det samme for valg til instituttråd som ved øvrige valg ved UiB.

² [Khrono 03.06.2021](#)

Da det er viktig at det ikke stilles strengere språkkrav en det som er nødvendig for å nå formålet, som er godt fungerende styringsorganer hvor det legges til rette for gode diskusjoner og aktiv deltakelse ble det vurdert som tilstrekkelig at man må beherske et skandinavisk språk (norsk, svensk eller dansk).

Høringsinnspill

De fleste fakultetene støtter forslaget om at det bør kunne innføres språkkrav for å være valgbar til universitetsstyret og fakultetsstyrene. Enkelte mener det framstår om uklart hva det i praksis vil bety at man *behersker* et skandinavisk språk. Det medisinske fakultet mener det bør være tilstrekkelig å kunne lese og forstå norsk, men at man skal kunne å delta i diskusjonen på engelsk. Dette standpunktet har også Fakultet for kunst, musikk og design. Det samfunnsvitenskapelige fakultet problematiserer forslaget og er bekymret for utilsiktet diskriminering som gjøre at «*svært velkomne ikke-skandinaviske ansatte i praksis ikke får anledning til å delta på like vilkår i det demokratiske felleskapet ved universitetet*». Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet mener at det ikke bør innføres språkkrav for valg til instituttråd og skriver at «*å finne en god tospråklig-løsning i selve møtene, i samarbeid med rådets medlemmer, ses som uproblematisk for å kunne oppnå bredest mulig deltakelse og engasjement*». Det psykologiske fakultet argumenter i samme retning når de skriver at «*på den annen side vil enkelte institutter ha en så stor internasjonal stab at det kan virke demokratisk ekskluderende for en stor gruppe å innføre språkkrav. I slike miljøer vil et språkkrav virke begrensende, og hindre for en god demokratisk behandling av sakene.*»

Universitetsdirektørens forslag

Universitetsdirektøren understreker at ordet *beherske* ikke må forstås som et krav til formelle, dokumenterte norskkunnskaper. Det må likevel kunne forventes, slik det er argumentert for over, at medlemmer av UiBs ulike styringsorganer både kan lese og forstå norsk uten tilrettelegging, tolking eller oversettelse. De bør fortrinnsvis også kunne delta i diskusjonene i møtet på norsk. Dersom samtalen i et styrende organ i stor grad foregår på engelsk vil dette også kunne virke ekskluderende for ansatte og studenter som måtte oppleve at de ikke behersker engelsk på et administrativt eller faglig område på et nivå som gjør at de kan ta del i samtalen på like vilkår.

Flere av høringsinnspillene legger vekt på at for å sikre muligheten for at så mange som mulig av UiBs ansatte og studenter å delta i demokratiske prosesser og stille til valg bør det være mulig å kunne ta ordet på engelsk. Universitetsdirektøren er enig i dette og mener dette bør gjelde for alle organisasjonens styringsorganer, på alle nivå.

Universitetsdirektøren vil derfor foreslå at det skal være en tydelig forventning til å kunne lese og forstå norsk muntlig og skriftlig for å være valgbar til universitetets styringsorganer, men at det likevel skal være mulig å kunne ta ordet på engelsk. Framfor å bruke ordet *beherske* foreslår universitetsdirektøren ordet *forstå*. Universitetsdirektøren mener videre at informasjon om hvem som er valgbare som gis til ansatte og studenter når valget kunngjøres, er tilstrekkelig for å sikre etterlevelsen av språkkravet. Det er også praksis for at foreslåtte kandidater bekrefter sitt kandidatur.

Forslag til tillegg til § 8-1 nr. 1 er:

Valgbar er den som har stemmerett ved valget, forstår norsk og som ikke er fritatt.

Andre innkomne forslag

I tillegg til forslagene til endringer som ble sendt på høring har det kommet inn andre forslag til endringer i valgreglementet. To av forslagene beskrives kort her, men kan leses i sin helhet i vedlegg 2.

Studentutvalgene ved UiB foreslår at et eller flere av studentmedlemmene i fakultetsstyret kan være indirekte valgt gjennom at leder av studentutvalget og eventuelt andre studentutvalgsmedlemmer også skal være fast medlem av fakultetsstyret. Alternativt foreslår de at det skal være opp til fakultetsstyret selv avgjøre dette. Dette foreslås også av Det juridiske fakultet.

Studentparlamentet foreslår at studentparlamentet med to tredelers flertall selv skal kunne bestemme at Studentparlamentet skal være valgforsamling ved valg av studentmedlemmer til universitetsstyret. De mener spørsmålet om hvordan studentmedlemmer til styret skal velges bør være opp til Studentparlamentet selv å avgjøre.

Universitetsdirektørens vurdering

Begge forslagene som har kommet inn innebærer på ulike måter å legge til rette for indirekte valg av studentmedlemmer til styringsorganene. Hovedmodellen i dag er at alle studenter har stemmerett ved valg, alle skal kunne foreslå kandidater og alle skal ha muligheten til å stille til valg. Valgene skal gjennomføres på en åpen måte som sikrer forutsigbarhet, gjennomsiktighet og tillit. Gjeldende valgreglementet åpner likevel for at ved valg av studentmedlemmer til fakultetsstyret kan studentenes allmøte være valgforsamling og denne beslutningen ligger hos studentutvalget selv. Det er også denne forsamlingen som velger studentmedlemmer til fakultetenes studentutvalg. For valg til instituttrådene kan studentorganet være valgforsamling. Universitetsdirektøren mener derfor gjeldende valgreglement er fleksibelt og tilpasset en stor og mangfoldig organisasjon.

Når det gjelder innspillet om at lederen av studentutvalget også skal ha fast plass i fakultetsstyret har universitetsdirektøren prinsipielle motforestillinger mot dette. I tillegg til at det avgrenser muligheten til deltakelse ved valg, ligger det også en rollemotsetning. Studentdemokratiet bør være mangfoldig og en slik endring vil også føre til en innsnevring av representasjonen ved at vervene i konsentreres på færre hender.

Styringsorganene ved UiB er bredt sammensatt og har medlemmer med ulik kompetanse, rekrutteringsgrunnlag og erfaring. Dette sikrer et mangfold av perspektiver i styrene. Det er likevel ikke slik at et medlem skal representere én spesiell interessegruppe i styrene. Alle medlemmer av styret, uavhengig av hvilken gruppe som har valgt dem, skal ivareta hele fakultetets interesser. Et fakultetsstyremedlem er derfor ikke en partsrepresentant eller ombud for enkelte deler av universitetet. Studentutvalget ved fakultetene derimot, skal jobbe for å ivareta studentenes interesser og tale studentenes sak overfor fakultet. Et fakultetsstyremedlem kan derfor ikke opptre med bundet mandat i drøftingene i styret. Det vil potensielt også begrense uavhengigheten til studentutvalgslederen, som må hefte ved beslutninger som et samlet fakultetsstyre har tatt.

Universitetsdirektøren mener på denne bakgrunn både at hensynet til bredest mulig demokratisk deltakelse og hensynet til å skille ulike roller gjør at dette ikke foreslås tatt inn i valgreglementet.

Når det gjelder forslaget fra Studentparlamentet om at de selv skal kunne være valgforsamling ved valg til universitetsstyret mener universitetsdirektøren at en slik modell

legger opp til mindre demokratisk deltakelse enn om alle studentene får mulighet til å stemme direkte i valg av medlemmer til universitetsstyret.

Begge forslagene over reiser prinsipielle spørsmål som universitetsdirektøren i alle tilfeller mener bør ut på alminnelig høring før de eventuelt skulle blitt foreslått for universitetsstyret.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Utgangspunktet for å legge fram forslag til endringer i valgreglementet ved UiB er både at universitets- og høyskoleloven er endret og at erfaringer fra valg som gjennomført etter någjeldende reglement har vist at det er behov for mindre justeringer. I tillegg er det noen mangler ved valgreglementet som endringene skal ivareta.

Høringsinstansene støtter i stor grad forslagene til endringer og det er gjort enkelte justeringer i forslaget basert på innspillene. Når det gjelder språkkravet er dette justert for at terskelen for å kunne stille til valg ikke skal være urimelig høy. Spesielt har fakulteter med en høyest andel internasjonalt ansatte påpekt at det er behov fleksibilitet, særlig på instituttnivå.

17.11.2023/Arne R. Ramslien

Lovspeil

Gjeldende bestemmelse	Forslag til ny bestemmelse
§ 4-1 Nominasjonskomite for hvert valg Det skal oppnevnes én nominasjonskomite for valg til hvert styringsorgan og dekan.	§ 4-1 Nominasjonskomite for hvert valg Det skal oppnevnes én nominasjonskomite for valg til hvert styringsorgan, dekan og instituttleder.
§ 4-3 Sammensetning Nominasjonskomiteen skal bestå av representanter for alle stemmerettsgruppene. Komiteen velger selv sin leder og organiserer seg selv.	§ 4-3 Sammensetning Nominasjonskomiteen bør bestå av representanter for alle stemmerettsgruppene. Komiteen velger selv sin leder og organiserer seg selv.
§ 6-2 Stemmerett for studenter 2. Studenter med studierett har stemmerett ved Universitetet i Bergen	§ 6-2 Stemmerett for studenter 2. Studenter som er semesterregistrert ved Universitetet i Bergen har stemmerett
§ 8-1 Valgbarhet 1.Valgbar er den som har stemmerett ved valget, og som ikke er fritatt. 3. Den som på valgtidspunktet har permisjon fra sin stilling er likevel valgbar dersom det kan forventes at vedkommende vil kunne fungere i vervet minimum $\frac{3}{4}$ av valgperioden.	§ 8-1 Valgbarhet 1. Valgbar er den som har stemmerett ved valget, forstår norsk og som ikke er fritatt. 3. Den som på valgtidspunktet har permisjon fra sin stilling eller sitt studie er likevel valgbar dersom det kan forventes at vedkommende vil kunne fungere i vervet minimum $\frac{3}{4}$ av valgperioden.
	Ny § 9-3 Fratreden for valgte ledere 2. Fratrer prorektor i perioden velger universitetsstyret, etter forslag fra rektor, prorektor for den gjenværende del av perioden. Rektor deltar ikke selv i denne stemmegivningen i styret. Dersom det ikke er flertall for rektors kandidat, starter prosessen etter denne bestemmelsen på nytt, til ny prorektor er valgt. Valget er gyldig når minst $\frac{2}{3}$ av universitetsstyrets medlemmer har avgitt stemme, iberegnet blanke stemmer.
9-3 Fratreden for valgte ledere 2. Fratrer dekan eller prodekan mer enn ett år før funksjonsperioden er ute, skal det	9-3 Fratreden for valgte ledere 3. Fratrer dekan eller prodekan mer enn ett år før funksjonsperioden er ute, skal det

gjennomføres nyvalg. Fratrer dekan mindre enn ett år før funksjonsperioden er ute, rykker prodekan opp som dekan. Fakultetsstyret avgjør om det skal være nyvalg på prodekan eller om det skal velges en annen ordning.	gjennomføres nyvalg på dekan og prodekan. Fratrer dekan mindre enn ett år før funksjonsperioden er ute, rykker prodekan opp som dekan. Fratrer dekan mer enn ett år før funksjonsperioden er ute, skal det gjennomføres nyvalg på dekan og prodekan. Fratrer dekan mindre enn ett år før funksjonsperioden er ute, rykker prodekan opp som dekan. Den nye dekanen foreslår ny prodekan som velges av fakultetsstyret. Dekanen deltar ikke selv i denne stemmegivningen i fakultetsstyret. Dersom det ikke flertall for dekanens kandidat, starter prosessen etter denne bestemmelsen på nytt, til ny prodekan er valgt. Valget er gyldig når minst 2/3 av fakultetsstyrets medlemmer har avgitt stemme, iberegnet blanke stemmer. 4. Fratrer instituttleder skal det gjennomføres nyvalg etter reglene i kapittel 5.
§ 17-3, nr. 1 Stemmene skal telles særskilt for følgende tre grupper og gis slik vekt: • fast og midlertidig ansatte i undervisnings- og forskerstilling: 51% • teknisk og administrativt ansatte: 24% • studenter: 25%	§ 17-3 Vekting av stemmer Stemmene skal telles særskilt for følgende to grupper og gis slik vekt: • Ansatte 75 % • Studenter 25 %
§ 25-1 Valgbar som instituttleder Valgbar som instituttleder og stedfortreder er fast ansatte i undervisnings- og forskerstilling ved instituttet.	§ 25-1 Valgbar som instituttleder Valgbar som instituttleder og stedfortreder er fast ansatte i undervisnings- og forskerstilling ved instituttet.
§ 25-2 Valgbar som instituttleder 1. Instituttleder og stedfortreder kan velges som par. 2. Valget holdes som flertallsvalg. Dersom det er kommet inn mer enn to forslag på instituttleder, skal valget avholdes som preferansevalg. 3. Stemmene skal telles særskilt for følgende to grupper og gis slik vekt: a. Ansatte 75 % b. Studenter 25 % 4. Frist for å foreslå kandidat til instituttledere er 4 uker før valget starter. 5. Forslag til instituttleder og stedfortreder må være underskrevet av minst tre ansatte	§ 25-2 Valgbar som instituttleder 1. Instituttleder og stedfortreder kan velges som par. 1. Valget holdes som flertallsvalg. Dersom det er kommet inn mer enn to forslag på instituttleder, skal valget avholdes som preferansevalg. 2. Stemmene skal telles særskilt for følgende to grupper og gis slik vekt: a. Ansatte 75 % b. Studenter 25 % 3. Frist for å foreslå kandidat til instituttledere er 4 uker før valget starter. 4. Forslag til instituttleder og stedfortreder må være underskrevet av minst tre ansatte

eller studenter med stemmerett ved instituttet. Ingen kan skrive under på mer enn ett forslag 6. Ingen kan gjenvelges som instituttleder hvis vedkommende har fungert i vervet i en sammenhengende periode på 8 år når den nye valgperioden begynner. 7. Dersom det bare er innkommet forslag om én person til vervet som instituttleder, foretas valget av det avtroppende instituttrådet som valgforsamling. 8. Den er valgt som oppnår tilslutning fra mer enn halvparten av instituttrådets medlemmer. For gyldig valg kreves at minst 2/3 av de stemmeberettigede i instituttrådet har avgitt stemme. Blanke og ugyldige stemmer regnes som avgitte stemmer. Dersom den foreslåtte kandidaten ikke oppnår et tilstrekkelig antall stemmer i instituttrådet, startes valgprosessen på nytt. Dette gjelder tilsvarende dersom instituttleder og stedfortreder skal velges som par	eller studenter med stemmerett ved instituttet. Ingen kan skrive under på mer enn ett forslag 5. Ingen kan gjenvelges som instituttleder hvis vedkommende har fungert i vervet i en sammenhengende periode på 8 år når den nye valgperioden begynner. 6. Dersom det bare er innkommet forslag om én person til vervet som instituttleder, foretas valget av det avtroppende instituttrådet som valgforsamling. 7. Den er valgt som oppnår tilslutning fra mer enn halvparten av instituttrådets medlemmer. For gyldig valg kreves at minst 2/3 av de stemmeberettigede i instituttrådet har avgitt stemme. Blanke og ugyldige stemmer regnes som avgitte stemmer. Dersom den foreslåtte kandidaten ikke oppnår et tilstrekkelig antall stemmer i instituttrådet, startes valgprosessen på nytt. Dette gjelder tilsvarende dersom instituttleder og stedfortreder skal velges som par

Studentparlamentet Universitetet i Bergen

Justering av valgreglementet ved UiB

Høringssvar

27. oktober 2023

Studentparlamentet ved UiB takker for moglegheita til å spele inn til justeringa av valgreglementet. Vi skjønner at justeringer kjem som følgje av endringa i UH-lova, og sett då pris på at generell opprydding i regelverket skjer samtidig. For å sikre forankring i det øverste studentpolitiske organet ved UiB er vedlagte innspill til valgreglementet basert på diskusjonen fra Studentparlamentsmøtet 25. oktober 2023. Slik vi ser det er nesten alle punkta i det vedlagte forslaget rein opprydding, og vi stiller oss bak dei fleste forslaga.

Kva studentar som har stemmerett, og dermed er valbare.

Det einaste punktet vi er litt skeptiske til er punktet om å endre §6-2, nr.1 til

“Studenter som er semesterregistrert ved Universitetet i Bergen har stemmerett”.

Vi støtter intensjonen bak forslaget, altså tanken om at det berre er aktive studenter som skal ha stemmerett. Men vi ser ei utfordring knytt til kven som er valgbar. Det følger av denne endringen at berre studenter som er semesterregistrert kan veljast til verv. Då det berre er den med stemmerett som er valgbar.

Vi vel studenter til alle sentrale verv i slutten av haustsemesteret. Den foreslåtte endringa kan da gjere det slik at studentar, som er permittert på hausten, men som skal starte på studiet att på våren, ikkje vil vere valbare. Dette kan vere dekt av:

§8-1 Valgbarhet nr.3: “Den som på valgtidspunktet har permisjon fra sin stilling er likevel valgbar dersom det kan forventes at vedkommende vil kunne fungere i vervet minimum $\frac{3}{4}$ av valgperioden.”

Vi opplever at denne formuleringa mest er retta mot ansatte. Derfor ønsker vi at §8-1 Valgbarhet nr.3 skal lyde som følger:

Den som på valgtidspunktet har permisjon fra sin stilling eller **sitt studie** er likevel valgbar dersom det kan forventes at vedkommende vil kunne fungere i vervet minimum $\frac{3}{4}$ av valgperioden.

Dersom dette også verte endra stiller vi oss bak forslaget om å endre §6-2 nr. 1. Om ikkje, er vi negative til endring av §6-2 nr.1.

Vekting av studentstemmer ved valg av rektor

Her ønsker vi at § 17-3 Vekting av stemmer skal lyde:

Stemmene skal telles særskilt for følgende to grupper og gis slik vekt:

Ansatte 70 %

Studenter 30 %

UiB har i dag lagt seg på lågaste lovlege nivå når det gjeld vekting av stemmene til studentene. Vi i Studentparlamentet mener dette burde aukast til høgaste lovlege nivå altså 30%. Dette er for at Universitetet skal sende eit tydeleg signal om at vi verdsetter stemmene til studentene, og for å sikre studentmedvirkning. Denne innstillingen kan også vere med å oppmuntre fleire studenter til å delta i demokratiet. Dette er særst gunstig sidan oppslutninga er låg fordi studentane ikkje alltid ser viktigheita av valet, eller ikkje føler at dei kan ha innverknad i valet.

§ 10-3 Studentorgan som valforsamling

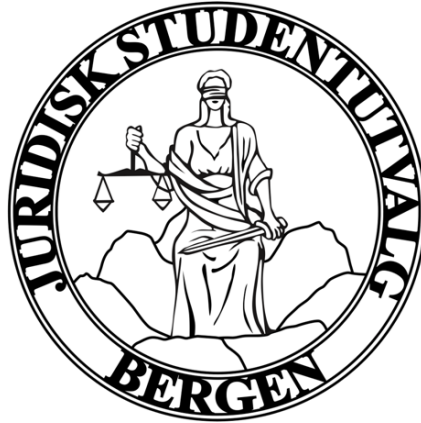
Vi ønsker å legge til punkt under §10-3 som skal lyde

Ved valg av studentrepresentanter til Universitetsstyret kan Studentparlamentet avgjøre at valget likevel skal gjennomføres med Studentparlamentet som valforsamling. Dette må vedtas av Studentparlamentet med $\frac{2}{3}$ flertall.

Før forrige revidering av valreglementet hadde studentene moglegheita til å velje valform mellom urneval og valforsamling. Dette er eit val vi ønsker at studentene skal ta tilbake. Då dette var ein moglegheit tidlegare vart aldri studentparlamentet nytta som valforsamling. Vi meiner framleis at urneval skal vere standarden og at det skal nyttast som valform ved alle val til Universitetsstyret.

Vi mener prinsipielt at det er studentene sjølv som må avgjere korleis våre representanter blir vald. Ved å ha denne moglegheiten vil vi, ved å ikkje nytte den, seie at dette er slik vi ønsker det. Det er også ein moglegheit som vil kunne nyttast i kritiske situasjoner der urneval ikkje vil vere mogleg å gjennomføre.

Studentparlamentet ved Universitetet i Bergen
ved Arbeidsutvalet
27.oktober 2023, Bergen

Innspill i forbindelse med intern høringsrunde for justering av UiBs valgreglementet

Dette høringsinnspillet gjør rede for utfordringer som knytter seg til valg av studenttillitsvalgte til fakultetsstyrene ved UiB. Helt konkret foreslås det UiBs valgreglement endres slik at det åpnes opp for enkeltmedlem av et studentutvalg kan velges indirekte som representant for gruppe D i et fakultetsstyre. Forslagets formål er å sikre gode og langvarige studentdemokratiske tradisjoner.

Videre følger bakgrunn og begrunnelse for forslaget, samt generelle betraktninger og avsluttende bemerkninger. Vedlagt ligger relevante saksopplysninger og diverse støtteerklæringer fra ulike aktører.

Juridisk Studentutvalg
ved Victor Rovira Botnevik (leder studieåret 2022/2023)

Victor Rovira Botnevik

Bakgrunn

Juridisk Studentutvalg er studentenes fagpolitiske organ ved Det juridiske fakultet. Utvalget representerer studentene i en rekke utvalg ved fakultetet og sikrer at studentenes stemme blir hørt i saker som angår dem og deres studiehverdag.

Medlemmene av JSU er studentenes øverste tillitsvalgte ved fakultetet, samt dem som er nærmest til å vite medstudentenes bekymringer og ønsker. Utvalget får en rekke henvendelser fra studentmassen om stort og smått, og disse behandles og videreformidles til fakultetet etter behov.

Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet er fakultetets øverste organ. Blant de elleve faste medlemmene som sitter i styret, er tre av disse studentrepresentanter. De sitter som representanter for gruppe D og velges for ett år av gangen. På Det juridiske fakultet foregår dette valget separat fra valg av representanter til JSU.

På Det juridiske fakultet har det med årene vært varierende overlapp mellom representantene i fakultetsstyret og studentutvalget. Enkelte styreperioder har studenter innehatt begge verv. Resultatet har vært at informasjonsflyten mellom

Resultatet har vært at studentenes behov og synspunkter har blitt formidlet overfor Fakultetsstyret på en god og hensiktsmessig måte. Perioder det ikke har vært overlapp, er erfaringen at studentpolitisk arbeid og gjennomslag for studentene har vært vanskeligere.

Det overordnede problemet, slik JSU ser det, er at UiBs valgreglementet i dag avhenger av tilfeldigheter og kutyme for at det foreligger godt og gjensidig samarbeid med fakultetsstyret og studentutvalg. Ingen medlemmer av JSU, eller noen medlemmer av andre studentutvalg ved UiB for øvrig, kan sitte som medlemmer av fakultetsstyrer i kraft av deres verv hos et studentutvalg.

Situasjonen ved andre fakultet på Universitetet i Bergen

JSU har forhørt seg med øvrige studentutvalg ved UiB om hvordan forholdet mellom dem og deres respektive fakultetsstyrerepresentanter er. Flertallet forteller at problematikken som oppleves på Det juridiske fakultet, også er fremtredende på deres fakultet.

Unntakene er fakultetene for humaniora og for samfunnsvitenskap, der studentutvalgene har ulike sammensetninger som sikrer kommunikasjon på tvers av studentutvalg og fakultetsstyrestudentene. Hos andre fakultet, er det imidlertid kun tilfeldigheter eller kutyme som sikrer slikt samarbeid. Fakultetene for medisin, og for matematikk og naturvitenskap forteller at det ikke foreligger noe kommunikasjon mellom studentutvalgene og studentene i fakultetsstyrene i det hele tatt.

Under følger en mer utfyllende oversikt:

Det humanistiske fakultet

Humanistisk Studentutvalg (HSU) har en ordning der fakultetsstyrerepresentanter automatisk blir medlemmer av HSU. Disse har møteplikt i HSUs møter, og dialogen mellom resten av studentutvalget og fakultetsstyrene oppleves som god.

Fakultetsstyrerepresentanter velges her under HSUs Allmøte på våren, samtidig med valg av studentutvalgets medlemmer.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SUSV) har også studenter fra fakultetsstyret representert i styret. Disse har også møteplikt hos alle SUSVs møter og kommunikasjonen mellom dem er god. Fakultetsstyrerepresentanter velges på SUSVs Allmøte på våren, samtidig som alle andre verv i studentutvalget skal fylles opp.

Fakultet for kunst, musikk og design

Kunstnerisk studentutvalg (KSU) velger inn sine studentrepresentanter til Fakultetsstyret under Allmøtet, der også alle andre medlemmer av KSU velges. Det har vært vanlig at den som blir valgt inn som leder av KSU, også blir valgt inn som fakultetsstyrerepresentant. Likevel er det ingen regler som fastsetter dette.

Det psykologiske fakultet

Psykologisk studentforening (PSFO) har samme ordning som KSU, og også her er det vanlig at leder av PSFO velges inn som fakultetsstyrerepresentant. Heller ikke her er det regler som fastsetter dette.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Etter det som har blitt formidlet til JSU, foreligger det ingen kommunikasjon mellom Realistutvalget (RU) og studentene i Fakultetsstyret. Valgene foregår separat og den samme problematikken som er gjeldende for Det juridiske fakultet, arter seg også her.

Det medisinske fakultet

Medisinsk Studentutvalg (MEDSU) forteller at det hos dem heller ikke foreligger noen dialog mellom studentutvalget og studentene i fakultetsstyret. Også her er det to separate valg.

JSU oppfatter det som at studentdemokratiene ved de ulike fakultetene med årene har utviklet seg i forskjellige retninger, der noen fungerer bedre enn andre. Ulike studentutvalg har ulike tradisjoner og vedtekter, og UiBs valgreglementet, slik det står i dag, er ikke dynamisk nok til å imøtegå de ulike utfordringene som fremkommer på de forskjellige fakultet. Det kan i tillegg virke som om fakultetene som velger sine fakultetsstyrerepresentanter på allmøter/generalforsamlinger samtidig som medlemmer av studentutvalgene, i større grad har overlapp mellom de to gruppene.

Etter JSUs syn er fakultetsstyrene og valg av medlemmene som sitter i dem, et ansvar som tilhører fakultetene, ikke studentutvalgene. Det er ingenting galt i at enkelte studentutvalg tar på seg ansvaret for å velge inn studentrepresentanter til fakultetets øverste organ, men dette burde ikke være en forventning. Det bør ikke være slik studentutvalgene må påta seg ytterligere ansvar for å øke sjansene for gjennomslag i fakultetsstyrene.

Videre er man ikke garantert en stemme i fakultetsstyret dersom man velger inn representanter for gruppe D under et allmøte/generalforsamling. Det er til syvende og sist tilfeldigheter at samme personer stiller og velges til to forskjellige verv. At studentutvalgenes honorarordninger videre er svært varierende, tilsier også at det ikke kan forventes lik arbeidskapasitet på tvers av fakultetene.

Utfordringer som er gjort rede for er altså ikke noe som kun rammer studentene på Dragefjellet. Det er utfordringer som gjelder flesteparten av fakultetene ved UiB – fra Haukeland til Høyden.

Om tilsvarende problemstilling ved Universitetet i Oslo (UiO)

For å kunne sammenligne situasjonen med et annet universitet, har JSU undersøkt hvordan fakultetsstyresammensetningene er hos enkelte fakultet ved UiO.

Ved UiO har fakultetene i stor grad autonomi til å lage eget administrasjonsreglement, også om fakultetsstyrenes sammensetning, forutsatt at disse er innenfor rammene oppsatt av UiO sentralt. (se §§ 2-2 og 11 i vedlegg 1: *Normalregler for fakulteter*).

JSU har funnet følgende ordninger hos fire fakultet på UiO:

Det juridiske fakultet

To medlemmer av Juridisk Studentutvalg gis fast plass som representant for gruppe D. Én studentrepresentant velges uavhengig av studentutvalget. (se vedlegg 2 og 3, hhv. *Styrings- og administrasjonsreglement for Det juridiske fakultet, UiO og Juridisk Studentutvalgs gjeldende vedtekter*)

Det samfunnsvitenskapelig fakultet

Samfunnsvitenskapelig studentutvalg velger alle tre av studentrepresentantene i Fakultetsstyret internt i sitt styre. To av disse er leder og nestleder, imens tredje representant er ordinært medlem.

Det matematisk-naturvitenskapelig fakultet

Leder av Matematisk-naturvitenskapelig studentutvalg er automatisk medlem av Fakultetsstyret i kraft av sitt lederverv. Den andre studentrepresentanten til Fakultetsstyret velges på studentenes Allmøte, i lag med to vararepresentanter.

Det medisinske fakultet

Leder og nestleder av Medisinsk Studentutvalg gis automatisk plass i Fakultetsstyret i kraft av sine verv.

Relevante vedtekter og administrasjonsreglement for resten av fakultetene og studentutvalgene kan fremlegges ved behov.

Selv om enkelte fakultet ved UiO tilsynelatende ikke har en ordning der medlemmer av studentutvalgene automatisk gis plass hos fakultetsstyrene, er dette en avgjørelse som er overlatt til fakultetene og studentutvalgene selv. I og med at studentdemokratiske utfordringer arter seg ulikt fra fakultet til fakultet, er det fakultetene selv som må sies å være mest nærliggende å vite hvordan disse utfordringene bør møtes.

JSU mener valgreglementet ved UiB bør åpne for tilsvarende autonomi.

Om gjennomføring av det konkrete endringsforslaget

Hvordan en slik foreslått endring vil bli gjennomført i praksis, overlates til administrasjonen på Muséplass og Universitetsstyret. Det kan likevel tenkes at en ordning der leder eller et medlem av studentutvalg velges direkte som representant for gruppe D i et fakultetsstyret, først kan forsøkes som en prøveordning. Ettersom forslaget har sin opprinnelse på Dragefjellet, og Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet støtter forslaget, er det ikke unaturlig at en slik prøveordning foretas på Magnus Lagabøtes plass.

Generelle betraktninger

I arbeidet med å utforme endringsforslaget, har JSU fått høre en rekke tilbakemeldinger og betraktninger som vil kunne belyse saken ytterligere.

Et bekymringsmoment er at endringen vil medføre en avdemokratisering av fakultetsstyrene som organ. Likevel er det slik at valg av studentutvalgsmedlemmer foregår innenfor demokratiske rammer ved studentenes generalforsamlinger. Til syvende og sist må også fakultetsstyrene selv formelt godkjenne valgresultatet for allmøtene. Det kan også nevnes at studenter i langt større grad har mulighet til å ansvarliggjøre medlemmer av studentutvalget enn de har overfor ordinære studentrepresentantene i fakultetsstyrer.

En annen bekymring JSU er blitt gjort oppmerksom på, er at en overlapp mellom verv i et studentutvalg og rollen som styremedlem vil kunne føre til interessekonflikter. Forventninger til et medlem av studentenes interesseorganisasjon, kan komme i konflikt med det som forventes av et styremedlem. Når dette er sagt, så er realiteten den at studentutvalgsledere eller andre medlemmer av studentutvalgene ofte innehar begge verv uten at dette medfører nevneverdige utfordringer. På fakultetene for rettsvitenskap, for psykologi, og for kunst, musikk og design har studentutvalgsledere i studieåret 2022/2023 også vært representanter i deres respektive fakultetsstyrer, uten at dette har ført til nevneverdige utfordringer.

JSU vil også bemerke at studenter ved fakultet på UiB, og særlig ved Det juridiske fakultet, er kronisk underrepresentert innad i fakultetsstyrene. På Det juridiske fakultet er det 2500 studenter mot 114 ansatte, som igjen er fordelt mellom vitenskapelige og administrative stillinger. Antall representanter for gruppene A, B og C er hhv. tre, én og én. Målt opp mot de tre studentene som representerer gruppe D, en valgkrets på 2500, blir skjevheten i representasjon åpenbar. Det er en skjevhet som, i varierende grad, også arter seg på andre fakultet.

På Det juridiske fakultet betyr dette i praksis at styremedlemmer fra gruppe D står overfor en herkulisk oppgave i å innsamle og få oversikt over hva deres valgkrets mener og synes om ulike saker. Vervet som styremedlem honoreres kun også pr. møte og for møteforberedelse. Dermed sier det seg selv at representanter for gruppe D har begrenset kapasitet i å orientere seg om hva 2500 studenter ved fakultetet mener. En sementering av et studentutvalgsmedlem i fakultetsstyrene vil langt på vei utjevne den nevnte representasjonsskjevheten.

Avsluttende bemerkninger

Det er for JSU klart at avgjørelsen om å åpne for fast plass til studentutvalg i fakultetsstyrer, langt på vei representerer et verdivalg. Det er til syvende og sist et universitetspolitisk spørsmål om man skal gjøre endringer i fakultetsstyrenes sammensetning eller ikke.

Etter JSUs syn er dette endringer som i liten grad vil utgjøre noen forskjell i dynamikken internt i fakultetsstyrene, men som i høyeste grad vil muliggjøre at studenters syn og ønsker fremkommer i fakultetenes beslutningsorganer. Derfor mener JSU at UiB vil gjøre klokt i å lytte til hva nettopp studentene mener om den foreslåtte endringen. JSU mener det ville være uheldig om filosofiske eller nostalgiske forestillinger om hva et fakultetsstyre er eller bør være, skulle komme til hinder for et mer effektivt og representativt studentdemokrati på fakultetsnivå.

Det er i forfattelsen av dette høringsinnspill forsøkt å søke så bred studentpolitisk oppslutning som mulig. Det vises til erklæringer fra alle øvrige studentutvalg ved UiB (vedlegg 4 flg.)

Gitt de studentdemokratiske utfordringer som er nevnt, ikke bare på Det juridiske fakultet, men på de fleste fakultet ved UiB, er JSU overbevist om at ønsket endring i universitetets valgreglement er steg i riktig retning for å sikre et mer effektivt og stødig studentdemokrati ved UiB i årene fremover.

JSU vil til slutt understreke at det ikke er studentutvalgets hensikt at alle fakultet tvinges til å gi et medlem av studentutvalg fast plass i deres fakultetsstyrer. Endringsforslaget er kun tenkt til å øke fakultetenes autonomi i møte studentdemokratiske utfordringer som arter seg hos dem. Studentutvalg og fakultet som er tilfreds med dagens ordning, bør få lov til å fortsette med denne.

Juridisk Studentutvalg (JSU)

Ved Victor Rovira Botnevik (leder studieåret 2022/2023)

Victor Rovira Botnevik

Arne R. Ramslien

Referanse

2017/11775-MARHO

Dato

12.10.2023

Høringsuttalelse fra Det juridiske fakultet

Viser til høringsbrev av 21.06.23.

Saken ble behandlet i fakultetsstyret 12.09.2023, i sak 86/23 Intern høring – Justering av valgreglementet ved UiB. Følgende vedtak ble fattet:

1. Det juridiske fakultet slutter seg til endringsforslagene som fremkommer i høringsbrev fra universitetsledelsen.
2. Det juridiske fakultet fremmer forslag om at fakultetene selv kan bestemme at leder av Studentutvalget inngår som ett av studentmedlemmene i styret. Det vises i den sammenheng til sak for styret ved Det juridiske fakultet, sak 62/23, se vedlegg.

Styrerepresentant Øyen hadde følgende særmerknad: ønsker forbehold når det gjelder vedtaket punkt 1, det første kulepunktet i saksfremlegget.

Vennlig hilsen

Øystein L. Iversen
Fakultetsdirektør

Maria Lidal
rådgiver

Vedlegg

1 Sak 62/23

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2017/11775-SUO

Dato

15.09.2023

Justering av valgreglement - hørings svar fra Det humanistiske fakultet

Vi viser til brev av 21.06.2023 angående justering av valgreglement ved Universitetet i Bergen.

Vi takker for muligheten til å gi innspill til de foreslåtte endringene i valgreglementet og har følgende kommentarer:

Vekting av stemmene ved rektorvalg

Fakultet støtter forslaget.

Nominasjonskomiteer

Det framstår uklart hvorfor formulering i § 4-3 er endret fra «skal» til «kan». Dersom en ønsker å opprettholde representasjon av alle stemmerettsgruppene som hovedregel er et alternativ en formulering med «bør».

Stemmerett for studenter

Fakultetet støtter forslaget, men gjør oppmerksom på at frister for semesterregistrering dermed kan få følger for studentenes deltakelse i universitetsdemokratiet.

Fratreden for valgte ledere

Fakultetet støtter forslagene.

Valg av instituttleder

Fakultetet har ansatte instituttledere og fakultetet mener at stedfortredere bør utpekes. På generelt grunnlag mener vi at det bør presiseres nærmere hvilke stillinger som er ment å falle inn under «undervisnings- og forskerstilling», jf. ansatte i lektorstillinger, dosenter og forskerstillinger.

Valgbarhet og språkkrav

Formuleringen «behersker et skandinavisk språk» i endringsforslaget til § 8-1 er uklar.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

En slik bestemmelse kan lede til at valgreglementet utelukker flere enn det som er hensiktsmessig. Behovet for å sikre representativitet i universitetsdemokratiet bør tillegges betydelig vekt når vi vurderer ulemper ved å inkludere engelsktalende i valgte organer. For et fakultet som har fagmiljøer med mange internasjonale ansatte er det særlig viktig å sikre fleksibilitet i reglementet for instituttråd.

Med vennlig hilsen

Ole Thomassen Hjortland
fungerende dekan

Susanne Ostendorf
assisterende fakultetsdirektør

Universitetet i Bergen

Referanse

2017/11775-MOEM

Dato

15.09.2023

Internhøring - justering av valgreglementet ved UiB

Viser til oversendt høringsnotat vedrørende justering av valgreglementet ved UiB.

Fakultet for kunst, musikk og design ønsker å kommentere punktet om *nominasjonskomiteer* i notatet, der det er foreslått en oppmykning fra *skal* til *kan* bestå av representanter for alle stemmerettsgruppene.

For KMD, som et lite fakultet, har det tidvis vært vanskelig å fylle samtlige plasser i nominasjonskomiteen med representanter fra alle stemmegruppene. Det nye forslaget kan gi oss mer rom for å sikre at nominasjonskomiteen fylles opp og kan vedtas av fakultetsstyret.

I forhold til punktet om *valgbarhet - språkkrav* har vi valgt å svare dette ut i sak [2023/8712 Norskopplæring for internasjonalt rekrutterte medarbeidere ved UiB](#) slik:

Fakultetet har ofte utfordringer med å finne medlemmer til råd og utvalg som behersker norsk. I forslag til nytt valgreglement blir det åpnet for fleksible løsninger i instituttrådene. Selv om vi har utfordringer ønsker fakultetet å holde på at valgbarhet må baseres på tilstrekkelig norskkunnskap. I våre styringsorganer kan debattinnlegg gjerne være på engelsk, men likevel basert på at medlemmer/deltakere kan forstå utredninger og saksforelegg skrevet på norsk.

Fakultet for kunst, musikk og design slutter seg ellers til endringene som er foreslått.

Vennlig hilsen

Eli Neshavn Høie
Assisterende fakultetsdirektør

Mona Størseth Emmerhoff
seniorkonsulent

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2017/11775-HEES

Dato

13.09.2023

Internhøring - justering av valgreglement ved UiB - Hørings svar fra Det medisinske fakultet

Viser til foreslåtte endringer i valgreglementet ved UiB.

Det medisinske fakultet har en kommentar til justeringene når det gjelder § 8-1 nr. 1 hvor det foreslås at for å være valgbar må man beherske et skandinavisk språk.

Fakultetet har forståelse for behovet for et språkkrav. Samtidig rekrutteres det internasjonalt og det er ikke ønskelig å ha strammere rammer for språkkravet enn nødvendig. Det medisinske fakultet mener at språkkravet blir mer inkluderende hvis det konkretiseres til at man må beherske et skandinavisk språk for lesing/lytting, mens man kan få lov å uttrykke seg på engelsk.

Vennlig hilsen

Per Bakke
dekan

Heidi Annette Espedal
fakultetsdirektør

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det medisinske fakultet
Telefon 55582086
post.med@uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Armauer Hansens hus,
Haukelandsveien 28
Bergen

Saksbehandler
Heidi Annette Espedal
55586555

Universitetet i Bergen

Referanse

2017/11775-ELL

Dato

11.09.2023

Justering av valgreglementet – hørings svar fra MN-fakultetet

Det vises til oversendt høringsnotat vedrørende justering av valgreglementet ved UiB.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet slutter seg til endringene som er foreslått, inkludert språkkrav for å være valgbar til hhv universitets- og fakultetsstyre. Om det samme bør gjelde for valgbarhet til instituttråd ble diskutert instituttleder møtet 29. august.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ønsker primært en fleksibel løsning der det ikke er språkkrav knyttet til valgbarhet til instituttrådene. En forutsetning for denne løsningen er at de som ikke behersker skandinavisk kan pålegges et selvstendig ansvar for å gjøre seg kjent med sakspapirene skrevet på norsk, og at et slikt ansvar ikke kan anses som diskriminerende. I motsatt fall mener fakultetet at det, også for valgbarhet til rådene, foreligger saklig grunn for å innføre språkkrav, jf nedenfor.

Nærmere om bakgrunnen for vurderingen av evt språkkrav for valgbarhet til instituttrådene

Instituttrådet skal etter Regler for styringsorganene ved fakultetene og instituttene §14, behandle, fatte vedtak på vegne av instituttet og gi innstilling til fakultetet eller annet overordnet organ i saker som angår:

- a. Forskningsmelding, forskerutdanningsmelding, utdanningsmelding og andre strategi- og resultatdokument som utarbeides av instituttet
- b. Eventuelle omstillings- og omorganiseringsplaner
- c. Budsjettforslag, årsbudsjett og årsregnskap
- d. Vesentlige endringer i instituttets studietilbud, særlig knyttet til studieprogram, pensum, undervisning, eksamen og emne- og programevalueringer.

Disse sakene følger norsk forvaltningskontekst, og saksdokumentene til rådene vil derfor være skrevet på norsk. Dette taler for at språkkravet også bør gjelde for rådene. Instituttrådene er imidlertid også et rådgivende informasjons- og kontaktorgan mellom instituttlederen, alle ansatte og studentene. Fakultetet har til enhver tid over 60 nasjonaliteter blant de ansatte. Ved å innføre et språkkrav vil en stor andel av instituttens ansatte ikke være valgbare og dermed bli ekskludert fra å kunne delta i dette viktige lokale samarbeidsorganet. Det vil være en konsekvens av å innføre språkkrav, noe flere institutt mener vil være et uheldig signal til de ansatte.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet
Telefon 55582062
post.mnfa@uib.no

Postadresse
Postboks 7803
5020 Bergen

Besøksadresse
Allégaten 41
Bergen

Saksbehandler
Elisabeth Müller Lysebo
55588198

Det er stor enighet om at det vil være uforholdsmessig arbeidskrevende å legge til rette for at sakspapirene skal utarbeides også på engelsk, og i mange tilfelle (lovhenvisninger mv.) vil det også være umulig å gjennomføre. Det må kunne forutsettes at rådets medlemmer har et selvstendig ansvar for å gjøre seg kjent med innholdet i sakspapirene selv om de er skrevet på norsk, hvilket er relativt enkelt for det enkelte medlem med dagens digitale oversettelses- og tekstgjenkjenningsverktøy. Å finne en god tospråklig-løsning i selve møtene, i samarbeid med rådets medlemmer, ses som uproblematisk for å kunne oppnå bredest mulig deltakelse og engasjement.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ønsker derfor primært en fleksibel løsning der det ikke er språkkrav knyttet til valgbarhet til instituttrådene. En forutsetning for denne løsningen er at de som ikke behersker skandinavisk kan pålegges et selvstendig ansvar for å gjøre seg kjent med sakspapirene skrevet på norsk, og at et slikt ansvar ikke kan anses som diskriminerende. I motsatt fall mener fakultetet at det, også for valgbarhet til rådene, foreligger saklig grunn for å innføre språkkrav.

Vedrørende § 14-1 kjønnsbalanse og kvotering

Fakultetet har videre et innspill til § 14-1 Kjønnsbalanse og kvotering: Det foreslås å ta inn i reglementet (eller et annet relevant reglement) en bestemmelse som sikrer størst mulig grad av kjønnsbalanse også i enkeltmøter i de tilfeller der ett eller flere varamedlemmer møter. En mulig ordlyd kan for eksempel være: Så vidt mulig skal innkalt(e) vararepresentante(r) være av samme kjønn som det fraværende medlemmet for valgkretser som har flere enn én representant. Alternativt kan det være personlige vararepresentanter der vararepresentanten skal ha samme kjønn som representanten.

Videre mener fakultetet at det bør vurderes å reglementsfeste et konkret antall vararepresentanter pr gruppe.

Vennlig hilsen

Gunn Mangerud
Dekan

Elisabeth Müller Lysebo
Fakultetsdirektør

Universitetet i Bergen

Referanse

2017/11775-IDS

Dato

12.09.2023

Justering av valgreglementet ved UiB - Hørings svar fra Det psykologiske fakultet

Det vises til oversendt høringsnotat, datert 21.06.2023, justering av valgreglementet ved UiB.

Det psykologiske fakultet slutter seg hovedsakelig til endringene som er foreslått, men har innspill til det som gjelder språkkrav i forhold til valgbarhet for ansatte. Innspill er også basert på tilbakemeldinger fra instituttene ved fakultetet.

Tilbakemeldingene fra instituttene viser at det kan være gode argumenter for å skille mellom valg til universitetsstyret og fakultetsstyret og valg til instituttrådene når det gjelder forslaget om språkkrav. Det pekes blant annet på at den formelle myndigheten til instituttrådene er mindre enn den for fakultetsstyret og universitetsstyret.

Det er forståelig at når administrasjonsspråket er norsk vil det være en stor kostnad og ulempe forbundet med å oversette alt til engelsk. På den annen side vil enkelte institutter ha en så stor internasjonal stab at det kan virke demokratisk ekskluderende for en stor gruppe å innføre språkkrav. I slike miljøer vil et språkkrav virke begrensende, og hindre for en god demokratisk behandling av sakene. I og med at variasjonen mellom instituttene og instituttrådene er stor, både i størrelse, omfang og sammensetting bør kunne være opp til instituttene å sette språkravene for valgbarhet til instituttrådene lokalt, men da ikke med et strengere regelverk enn det som vil gjelde for universitetsstyret og fakultetsstyret.

Når det gjelder selve formuleringen av språkkravet har det kommet tilbakemeldinger på om det er nok å skrive at man skal «beherske et skandinavisk språk» eller om det burde vært presisert ytterligere hvilket nivå av språkkunnskaper en ansatt må/bør ha for å være valgbar.

Vennlig hilsen

Ove Chr. Borge
fakultetsdirektør

Ida Lundberg Samuelsen
rådgiver

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2017/11775-BJPE

Dato

15.09.2023

Høringsuttalelse - justering av valgreglement - Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til justeringer av valgreglementet ved UiB.

Høringen er videresendt til våre institutter, og det er kommet innspill til formuleringene fra Institutt for sammenliknende politikk, som er oversendt i egen journalpost fra instituttet. Det henvises til det innspillet for mer utførlig drøfting av enkelte punktet.

Våre kommentarer til de konkrete forslag:

Vekting av stemmene ved rektorvalg

Ingen kommentarer.

Nominasjonskomiteer

Forslag om at det også skal være nominasjonskomite for valg av instituttleder støttes (§ 4-1). Det bør vurderes om nominasjonskomiteen skal sikre at alle stemmerettsgrupper er representert, altså hvorvidt 'kan' bør erstattes med 'skal' (§ 4-3). En innvending mot dette som et krav er at det i praksis ofte kan være vanskelig å sikre slik representativitet.

Stemmerett for studenter

Forslaget om at stemmerett er betinget av semesterregistrering støttes.

Det bør imidlertid sikres at endringen ikke har utilsiktede virkninger, f.eks. ved at nominasjonsfrister bør settes til etter siste frist for semesterregistrering, som ellers ville kunne påvirke studenters valgbarhet.

Fratreden for valgte ledere

Prorektors fratreden

Fakultetet støtter forslag til ny § 9-3 om at universitetsstyret med to tredjedels flertall kan velge ny prorektor, etter forslag fra rektor. Rektor deltar ikke selv i avstemningen.

Imidlertid finner vi det problematisk at det skal gjennomføres nytt valg på rektor og prorektor om to tredjedels flertall ikke oppnås. Det oppfattes som urimelig at rektor sin posisjon skal være utsatt om prorektor trekker seg, uansett grunn. Primært bør valg av ny prorektor gjennomføres i universitetsstyret til en kandidat er godkjent.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Dekan og prodekans fratreden

Fakultetet støtter å opprettholde regel om valg av ny dekan og prodekan hvis dekan fratrer mer enn et år før funksjonsperioden utgår, men at det ikke gjelder ved prodekans fratreden. Likeledes at prodekan rykker opp som dekan hvis dekan fratrer når det er mindre enn et år igjen av funksjonsperioden. Ny dekan foreslår da prodekan som velges av fakultetsstyret med to tredjedels flertall.

Det bør imidlertid i formuleres tydeligere i § 9-3 nr. 2 at regler ved prodekans fratreden er tilsvarende som gjelder ved prorektors fratreden, altså også ved fratreden av prodekan tidligere enn siste år av funksjonsperioden. Det kommer ikke tydelig fram i nåværende formulering.

Valg av instituttleder

Fakultetet er enig i at det kun er instituttleder som skal velges, og at instituttleder utpeker stedfortreder.

Det kan framstå som uklart hva som ligger i formuleringen 'undervisnings- og forskerstilling' i § 25-1, nr. 1. Betyr det ansatt i kombinert stilling, eller er også ansatte i lektorstillinger og forskerstillinger valgbar? Fakultetet anser det som rimelig at tolkingen er ansatte i kombinerte stillinger. Tilsvarende begrensning trenger imidlertid ikke å gjelde for stedfortreder, siden det skal være nyvalg ved instituttleders fratreden (se § 9-3 nr. 3).

Instituttleders fratreden

Fakultetet støtter forslaget.

Valgbarhet – språkkrav

Fakultet ser klart problemet som søkes klargjort ved det foreslåtte tillegg til § 8-1 nr. 1. Formuleringen er imidlertid uklar, og kan innebære utilsiktet diskriminering. Hva menes med 'behersker et skandinavisk språk'? Siktes det til B2 kravet for de som har ikke-skandinavisk bakgrunn? Et annet problem er at utenlandsk ansatte kan forstå norsk utmerket, skriftlig så vel som muntlig, men føler seg ukomfortabel med å snakke norsk i en formell møtesituasjon. Betyr formuleringen at det ikke er akseptabelt at et medlem i universitets- eller fakultetsstyret bruker engelsk tale i møtene?

Hovedpoenget bør være at norsk som administrasjonsspråk ved UiB står fast, men universitetet må samtidig ikke innføre regler som gjør at de svært velkomne ikke-skandinaviske ansatte i praksis ikke får anledning til å delta på like vilkår i det demokratiske fellesskapet ved universitetet.

Vennlig hilsen

Jan Erik Askildsen
dekan

Bjørn Arild Petersen
seksjonssjef HR

Universitetet i Bergen

Referanse

2017/11775-CHLI

Dato

01.09.2023

Høringsuttalelse justering av valgreglementet ved UiB - Institutt for sammenliknende politikk

Det er foreslått endringer i valgreglementet ved UiB. Endringene knytter seg til følgende punkter: Vekting av stemmer ved rektorvalg, nominasjonskomitéer, stemmerett for studenter, fratreden for valgte ledere, herunder prorektor, dekan og prodekan, valg og fratreden av instituttleder og valgbarhet og språkkrav.

Instituttet har følgende kommentarer til justeringene.

Vekting av stemmer ved rektorvalg

Endring av vekting av stemmer ved rektorvalg virker fornuftig og harmoniserer valgreglementet på tvers av nivåer.

Nominasjonskomitéer

Instituttet mener at "kan" er et for vagt begrep som åpner opp for at en eller flere stemmerettsgrupper utdefineres fra nominasjonskomiteen. Dette ville være svært uheldig, og bryte med demokratiske prinsipper. Reglementet bør derfor presisere at nominasjonskomiteen skal bestå av representanter fra de stemmerettsgruppene komiteen eventuelt skal finne kandidater til ved valg for vedkommende gruppe.

Stemmerett for studenter

Forslaget går ut på å endre stemmeretten for studenter fra studenter med "studierett" til studenter som er "semesterregistrert". Dette er en innsnevring av stemmeretten selv om endringen i større grad kan medføre at det er aktive studenter som har stemmerett. Innsnevringen av stemmerett for studenter til å gjelde semesterregistrerte vil ha praktiske implikasjoner for tidspunkt for gjennomføring av valg ettersom fristene for semesterregistrering er 1. september og 1. februar. Valgbarhet følger av stemmerett (jf. §8.1) og endringen kan ha konsekvenser for nominasjonsfrister til valg der studenter har stemmerett. Det er vanskelig å se for seg at nominasjonsfristen kan settes før semesterregistreringsfristene, for eksempel. Det er mulig endringen ikke vil ha stor betydning, men instituttet savner en redegjørelse og diskusjon av mulige praktiske implikasjoner av den foreslåtte endringen.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Fratreden for valgte ledere, rektor og prorektor

Instituttet er enig i at valgreglementet bør inneholde regler for hva som skal skje dersom prorektor fratrer og at det er naturlig at rektor spiller en sentral rolle i valget av ny prorektor om den opprinnelig valgte prorektor fratrer.

Det er riktig som det påpekes at regler for valg og fratreden bør sikre demokratisk legitimitet til de valgte lederne. Videre bør reglene være nøytrale i den forstand at de i minst mulig grad åpner for misbruk av en av de valgte lederne, for eksempel ved at fratreden av en av de valgte lederne kan ramme den andre valgte lederen. Forslaget til §9-3 nr. 2 tilfredsstiller kun delvis kravene om demokratisk legitimitet og nøytralitet.

Det kan argumenteres for at demokratisk legitimitet oppnås ved å involvere velgerne. Universitetsstyrets medlemmer har bare delvis demokratisk legitimitet gjennom valg, da 4 av 11 (36,4%) medlemmer er oppnevnt, og ikke demokratisk valgt. Det kan da argumenteres for at suppleringsvalg av ny prorektor gjennom universitetsstyret fraviker det universitetsdemokratiske prinsippet om demokratisk valg og rektor og prorektor. Likevel ser instituttet at det er gode grunner til å legge suppleringsvalget til universitetsstyret etter nominasjon fra rektor. Dette fremstår som pragmatisk og enkelt og det er usikkert om et demokratisk valg mellom flere kandidater, hvorav den ene kan være nominert av rektor, er realistisk å få til.

Instituttet vil likevel advare på det sterkeste mot at rektor må gå av dersom rektors kandidat ikke velges til ny prorektor med 2/3 flertall, slik det nå legges opp til i forslaget til § 9-3 nr. 2. Dette betyr at universitetsstyret med fire stemmer, hvorav alle kan være oppnevnte, ikke-valgte representanter, kan fjerne rektor fra stillingen i et tilfelle der prorektor har fratrudd sin stilling. Ikke bare åpner det opp for at en prorektor kan spekulere i "å ta med seg" rektor ved en fratreden (altså er ikke reglene nøytrale), men det betyr også at valget av ny prorektor ikke vil handle om prorektor, men om rektor og rektors overlevelse i stillingen. Det siste kan medføre at et universitetsstyre vil akseptere "hvilken som helst kandidat" for å unngå en krise ved at også rektor må fratrudd, og omvendt at et lite mindretall på fire universitetsstyreprerentanter kan utnytte situasjonen og tvinge fram rektors avgang.

Instituttet finner det fornuftig at om valget foretas av universitetsstyret så bør det stilles krav til 2/3 flertall, men instituttet ønsker fjernet klausulen om nyvalg for rektor og prorektor om ikke rektors kandidat støttes. Alternativt bør rektor få minst to sjanser til å fremme en kandidat før ev. nyvalg skrives ut, eller at det understrekes at det er universitetsstyrets plikt å velge ny prorektor (med 2/3 flertall i universitetsstyret) innen f.eks. 30 dager etter prorektors avtreden. Det bør for øvrig spesifiseres at ny prorektor velges for tiden som gjenstår i den opprinnelige valgperioden.

Fratreden for valgte ledere, dekan og prodekan.

Instituttet savner regler for hva som skjer om prodekan fratrer slik det legges opp til i forslaget til ny § 9-3 nr. 2. Regler for dekan og prodekan bør være like de som for rektor og prorektor og tilsvarende ordlyd bør brukes. Instituttet foreslår over en endring i § 9-3, nr. 2, men også at det anføres regler for å erstatte prodekan som tilsvarer reglene for å erstatte prorektor.

Om det skal gjennomføres nyvalg (altså i tilfeller der dekan fratrer mer enn ett år før funksjonsperioden er over), så bør det spesifiseres om valget kun er for å fylle stillingen i det

som gjenstår av den opprinnelige funksjonsperioden, eller om nyvalget gjelder ut funksjonsperioden og også for neste valg-/funksjonsperiode.

Krysshenvisning til regler for vedtaksdyktighet savnes, jf. reglementets § 22-3. Samt også presisering av at fakultetsstyret fungerer som valgforsamling. Det er andre regler for gjennomføring og protokollføring av valg i valgforsamling enn for vanlige fakultetsstyresaker (noe det i praksis synes stort mot).

Valg og fratreden av instituttleder.

Instituttet mener det framstår som noe uklart hvem som er valgbare som instituttleder og det savnes også en diskusjon omkring ulike ansattkategorier og valgbarhet. Instituttet savner også en avklaring om stemmerett ved instituttet og hva dette betyr. Avslutningsvis etterspør instituttet en nærmere spesifisering av forslag til ny § 9-3, nr. 3.

§ 25-1, nr. 1 bruker formuleringen "fast ansatte i undervisnings- og forskerstilling". Er det kun fast ansatte i kombinert stilling som er valgbare? Inkluderer dette for eksempel universitetslektor- og førstelektorstilling? Disse er i hovedsak undervisningsstillinger, men har en mindre forskningskomponent (ofte 20%). Mange institutt har også noen fast ansatte i kun forskerstilling som dermed ikke virker å være valgbare. Det savnes en diskusjon om disse skal eller ikke skal være valgbare. Denne innskrenkningen av valgbarhet virker ikke umiddelbart å være i overenstemmelse med § 8-1, nr. 1 i sin nåværende eller den foreslått endrede formen. Innskrenkningen kan måtte medføre endringer i § 8-3, men dette er ikke diskutert i endringsforslaget.

§ 25-2, nr. 1 spesifiserer at studenter med stemmerett ved instituttet kan foreslå instituttleder. Det savnes en nærmere spesifisering av hva som utgjør "stemmerett ved instituttet". Knyttes det til programtilhørighet? Noen studenter tilhører tvérfaglige studieprogram med tilknytning til flere institutt. Har årsstudenter stemmerett? Det savnes her en nærmere diskusjon.

Forslaget til §9-3, nr. 3 påpeker at det skal gjennomføres nyvalg instituttleder fratrer. Det virker ikke urimelig at nestleder ikke overtar som ny leder ved fratreden av leder. Ved mange institutt er ikke nestleder valgt sammen med instituttleder. Det er nok også stor variasjon i hvilke oppgaver en nestleder har på de enkelte institutt og et nyvalg virker derfor rimelig. Nyvalg er også den beste måten å sikre demokratisk legitimitet i ledelsen av institutter ved UiB.

Instituttet savner likevel en vurdering av om det er formålstjenlig å avholde nyvalg om instituttleder går av kun kort tid før det regulære valget av instituttleder. Bør det, som for dekanivået kun organiseres nyvalg om fratreden skjer inntil et år før valgperioden er over? Om det skal gjennomføres nyvalg på instituttleder, så bør det spesifiseres om valget kun er for å fylle stillingen i det som gjenstår av den opprinnelige funksjonsperioden, eller om nyvalget gjelder ut funksjonsperioden og også for neste valg-/funksjonsperiode (se også punktet over om nyvalg på dekan).

Språkkrav og valgbarhet

Språkkrav ekskluderer en stor del ansatte (og studenter) fra å være valgbare og bryter med grunnprinsippet i § 8-1, nr. 1. Forslaget kan oppfattes som kontroversielt og en del internasjonale ansatte og studenter vil kunne oppfatte dette som et angrep på deres demokratiske rettigheter. Instituttet er klar over at det har foregått viktige prinsipielle

diskusjoner knyttet til språk og valgbarhet ved vår institusjon og ved andre universiteter de siste årene. Saken er derfor viktig.

Instituttet har en klar preferanse på at kriteriet om å beherske skandinavisk språk ikke bør inn i §8-1, nr. 1. Instituttet mener heller ikke dette burde være nødvendig for å tilfredsstille kravet om at styring og ledelse skjer i en norsk forvaltningskontekst. I forbindelse med valg bør Universitetet i Bergen, via valgstyret, klart uttrykke og formulere at administrasjonsspråket er norsk, og at styring (i universitets- og fakultetsstyrer) skal skje i en norsk forvaltningskontekst. Dette vil redusere risikoen eller sannsynligheten for at det velges inn kandidater uten god nok kjennskap til norsk eller skandinavisk språk. Det bør settes krav til valgstyret om at denne informasjonen når alle nominasjonskomitéer, at den er tilgjengelig på nett og også når velgerne.

Velgerne ved universitetsdemokratiet i Bergen bør få anledning til å velge sine representanter fritt, og dette taler sterkt mot en innskrenking av valgbarheten til studenter og ansatte ved Universitetet i Bergen. Om velgerne får anledning til å ta et informert valg der det informeres klart at arbeidsspråket er norsk/skandinavisk i styring av universitetet, så er det lite trolig at velgerne med viten og vilje vil velge som sin representant en person som ikke behersker norsk/skandinavisk språk. En slik løsning vil være mindre provokativ overfor en stor gruppe ansatte og den vil ikke innskrenke de demokratiske rettighetene til noen ved universitetet. Skulle en ikke norsk/skandinavisk-talende bli valgt inn i et styrende organ, så må vedkommende kunne uttale på engelsk seg i møter, men så lenge man har vært tydelig og klar på prinsippene for styring ved universitetet så er det også uproblematisk i en slik kontekst at alle dokumenter for det valgte organet er på norsk og at alle møtende medlemmer i det styrende organet har en uinnskrenket rett til å snakke norsk/skandinavisk språk i møtet. Instituttet har for øvrig også god erfaring med denne løsning, der en valgt representant kan tale på engelsk i valgte organ, så lenge man er klar på prinsippene om at alle dokumenter skrives på norsk språk og alle valgte representanter har en rett til å snakke norsk språk. Dette anbefaler instituttet at bør kunne være en løsning i valgte styringsorgan på andre nivåer enn instituttet.

Skulle universitetet likevel ønske å endre §8-1 nr. 1, så har instituttet også noen anbefalinger. Instituttet er kritisk til formuleringen i den nye, foreslåtte paragrafen. Den nye paragrafen må operasjonalisere hva det betyr "å beherske skandinavisk språk". Dette må operasjonaliseres for at et valgstyre skal kunne vurdere valgbarheten til ev. kandidater, for eksempel ved at man skriver "å beherske skandinavisk språk tilsvarende nivå B2". Det bør likevel ikke settes krav om avlagt eksamen (derav "tilsvarende") slik at man ikke utelukker personer som åpenbart behersker språket, men ikke har formalkompetanse i et skandinavisk språk.

Instituttet mener videre det er viktig at kravene til og operasjonaliseringen av å "beherske" et skandinavisk språk, ikke settes for høyt og at operasjonaliseringen er i samsvar med det som kreves for å forstå saksdokumenter og forstå møteleder/innlegg i møter som foregår på norsk/skandinavisk språk. Instituttet mener videre at det bør tillates at et medlem av et styre ved universitetet bør kunne bidra muntlig på engelsk, men at det understrekes at alle har rett til å uttrykke seg muntlig i styringsorganer på norsk og at saksdokumenter skrives på norsk (jmf kommentarer over).

Høringsteksten ber om innspill på om på om varierte språkkrav på ulike nivå i organisasjonen, f.eks. at det skal være ulike krav for instituttråd enn for andre styreorgan. Det finnes mange gode grunner til dette, flere av disse nevnes i forslaget til endring i valgreglementet (jmf. side 5). Dog er det nok vanskelig å argumentere prinsipielt for et slikt skille i en såpass sentral paragraf i valgreglementet som § 8-1, som omhandler valgbarheten. En mulig løsning er å legge til et eget nr. i § 8-1 som gir institutter, eller

underliggende nivåer (som fakultet), mulighet til å bruke skjønn eller gi fritak for språkkravet når det gjelder valgbarhet til styre/råd knyttet til enheten. Unntaket bør dog kun kunne benyttes for å øke valgbarheten, ikke for å innskrenke valgbarheten.

Instituttet ser helst at §8-1, nr. 1 ikke endres ved at prinsippene om bruk av norsk språk i styring og ledelse av universitetet kommuniseres klart og tydelig i forbindelse med valg (se over). En siste årsak for denne preferansen er at det er grunn til å frykte at språkkrav (som i det foreslåtte tillegget til § 8-1, nr. 1) i praksis kommer til å bli utnyttet ikke bare for å ekskludere ansatte fra valgte styringsorganer, men også fra andre typer utvalg, komiteer, arbeidsgrupper og prosesser. Derfor er kommentaren nede på side 5 utrolig viktig: "Det er viktig at det ikke stilles strengere språkkrav en det som er nødvendig for å nå formålet...". Instituttet vil følge med på utviklingen på dette feltet og vil motsette seg at valgbarhetskravet som foreslår kan brukes for videre ekskludering av internasjonale studenter og ansatte som ikke (ennå) behersker norsk eller et annet skandinavisk språk.

Vennlig hilsen

Leiv Marsteintredet
instituttleder

Charlotte Lillefjære-Tertnæs
administrasjonssjef